

Міністерство охорони здоров'я України

**Додаткове фінансування для
проєкту «Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей»**

**Рамкові вимоги до екологічного і соціального менеджменту
(РВЕСМ)***

Київ, 2020 рік

---

*Цей документ є оновленою версією Рамкових вимог до екологічного менеджменту базового Проєкту «Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей»

Зміст

СКОРОЧЕННЯ.....	3
1. РЕЗЮМЕ.....	4
2. ОПИС ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ЩО ПОТРЕБУЄ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ.....	7
3. ПОЛІТИКИ, ПРАВИЛА І ПРОЦЕДУРИ УКРАЇНИ ТА СВІТОВОГО БАНКУ ЩОДО ЕКОЛОГІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ОЦІНКИ, ВКЛЮЧАЮЧИ ОХОРОНУ ПРАЦІ І ТЕХНІКУ БЕЗПЕКИ.....	8
3.1. УКРАЇНСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО, ЩО РЕГУЛЮЄ ПИТАННЯ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ.....	8
3.2. ПОЛІТИКА ГАРАНТІЙ БЕЗПЕКИ СВІТОВОГО БАНКУ.....	9
3.3. ПОРІВНЯЛЬНИЙ ОГЛЯД ПОЛІТИКИ ГАРАНТІЙ БЕЗПЕКИ СВІТОВОГО БАНКУ ТА УКРАЇНСЬКИХ ЕКОЛОГІЧНИХ НОРМ.....	10
3.4. ОХОРОНА ПРАЦІ І ТЕХНІКА БЕЗПЕКИ.....	10
4. БАЗОВІ ДАНІ.....	12
5. ПОТЕНЦІЙНІ ЕКОЛОГІЧНІ І СОЦІАЛЬНІ НАСЛІДКИ ДІЯЛЬНОСТІ, ПОВ'ЯЗАНОЇ З ДФ ПРОЄКТУ.....	13
5.1. СКРИНІНГ/ІДЕНТИФІКАЦІЯ ПОТЕНЦІЙНИХ ВПЛИВІВ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ.....	13
5.2. ПОТЕНЦІЙНІ СОЦІАЛЬНІ НАСЛІДКИ.....	14
6. РАМКОВІ ВИМОГИ ДО ЕКОЛОГІЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ДФ ПРОЄКТУ.....	15
6.1. ОГЛЯД РАМКОВИХ ВИМОГ ДО ЕКОЛОГІЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ.....	15
6.2. ПЕРЕЛІКИ КОНТРОЛЬНИХ ПИТАНЬ ДО ПЕСМ.....	15
6.3. ЕКОЛОГІЧНИЙ І СОЦІАЛЬНИЙ МОНІТОРИНГ ТА ЗВІТНІСТЬ.....	15
7. ІНСТИТУЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ.....	17
8. МЕХАНІЗМ РОЗГЛЯДУ СКАРГ.....	19
9. РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ТА КОНСУЛЬТАЦІЇ.....	20
10. ДОДАТКИ.....	21
Додаток 1. Загальний огляд законодавства України у сфері захисту навколишнього середовища та інституцій.....	21
Додаток 2. Перелік державних будівельних норм, що стосуються ДФ проєкту та РВЕСМ.....	24
Додаток 4. Перелік контрольних питань до ПЕСМ для невеликих будівельних робіт – Частина 2, потенційні проблеми.....	28
Додаток 5. Перелік контрольних питань до ПЕСМ для невеликих будівельних робіт – Частина 3, План пом'якшення наслідків.....	29
Додаток 6. Перелік контрольних питань до ПЕСМ щодо невеликих будівельних робіт – Частина 4, Типовий план моніторингу з прикладами.....	32
Додаток 7. Шаблон звіту про проєктну діяльність.....	34
Додаток 8. Шаблон звіту про інциденти.....	35
Додаток 9. Інформація про розкриття РВЕСМ та громадські консультації.....	36

Скорочення

ДФ	Додаткове фінансування проєкту «Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей»
КМУ	Кабінет Міністрів України
ДБН	Державні будівельні норми
ЕО	Екологічна оцінка
ОЕВ	Оцінка екологічного впливу
РВЕМ	Рамкові вимоги до екологічного менеджменту
РВЕСМ	Рамкові вимоги до екологічного і соціального менеджменту
ПЕСМ	План екологічного і соціального менеджменту
Мінекології	Міністерство екології та природних ресурсів України
Міненергетики	Міністерство енергетики та захисту довкілля України
МРС	Механізм розгляду скарг
МОЗ	Міністерство охорони здоров'я
ОР	Операційна політика Світового банку
ОВД	Оцінка впливу на довкілля
Мінрегіон	Міністерство розвитку громад та територій України
ОВНС	Оцінка впливу на навколишнє середовище - процес і документ з оцінки впливу на навколишнє середовище
НУО	неурядові організації
ГКПП	Група консультативної підтримки проєкту
SPIN	Проект «Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей»
Держпродспоживслужба	Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів
УКБ	Управління капітального будівництва
СБ	Світовий банк

1. РЕЗЮМЕ

1. Ці РВЕСМ, підготовлені для Додаткового фінансування проєкту «Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей» (ДФ), є оновленою версією Рамкових вимог до екологічного менеджменту для базового Проєкту «Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей» (SPIH), які були підготовлені та затверджені у 2014 році.

2. **Опис Проєкту.** Пропонований проєкт ДФ для проєкту «Охорона здоров'я на службі у людей» спрямований на поліпшення якості медичних послуг у вибраних областях, з особливим акцентом на первинній і вторинній профілактиці серцево-судинних захворювань і раку, та на підвищенні ефективності та урядування в системі охорони здоров'я.

3. **Опис проєкту. Компонент 1 Додаткового фінансування** підтримає модернізацію надання послуг у відібраних лікарнях та амбулаторіях. Проєкт підтримає закупівлю необхідного обладнання для відділень екстреної допомоги та інсультних блоків у відібраних лікарнях. Необхідною умовою отримання цими лікарнями придбаного обладнання буде завершення робіт з ремонту та реконструкції, що фінансуються у рамках державної програми, передбаченої для модернізації лікарень та місцевих фондів співфінансування.

Позичальником і впроваджувальною установою проєкту є Уряд України (в особі Міністерства охорони здоров'я), впроваджувальною установою в кожній області є обласна державна адміністрація та Управління охорони здоров'я у її підпорядкуванні. Технічними аспектами будівельних робіт в областях займаються Управління капітального будівництва обласних державних адміністрацій.

4. Місце розташування та проєктна діяльність.

Лікарні, які будуть відібрані для закупівлі обладнання для відділень екстреної допомоги, хірургічних відділень та інсультних блоків коштом ДФ, проведуть роботи з ремонту та реконструкції своїх приміщень. Ці роботи, незважаючи на те, що вони не фінансуються за рахунок позики Світового банку, розглядаються Світовим банком як пов'язані заходи, і тому політика гарантій безпеки Світового банку застосовується до них повною мірою.

Відбір лікарень здійснюватиметься на пізніших етапах ДФ Проєкту.

Як правило, реконструкція передбачатиме ряд робіт всередині будівлі, заміну вікон/дверей, покрівлі (за потреби), фасадні роботи та необхідну модернізацію існуючої інфраструктури на об'єкті. Жодні інфраструктурні роботи за межами об'єкту (електромережі, мережі водопостачання/водовідведення, тощо) в рамках цього проєкту не виконуватимуться.

5. **Категорія проєкту.** Світовий Банк затвердив політику соціальних та екологічних гарантій безпеки, яка має на меті не допустити негативних впливів на довкілля та соціальне середовище (або зменшити їх вплив) у зв'язку з кредитними операціями Банку. Ця політика задіюється, якщо існує ймовірність того, що проєкт може створити потенційний ризик негативних впливів на природне середовище (повітря, вода, земля); здоров'я людей та їх безпеку; матеріальну культурну спадщину; соціальне середовище.

Потенційні негативні наслідки пропонованого Проєкту є передбачуваними, невеликими та керованими. Ці потенційні наслідки пов'язані з ремонтом та реконструкцією існуючих приміщень лікарень, поліклінік та центрів первинної медичної

допомоги. Обом проектам – базовому Проекту та ДФ Проекту – присвоєно Категорію «В», а субпроектам Компонента 1 ДФ Проекту - Категорію «В» або Категорію «С» (де «С» - закупівля медичного обладнання без робіт з реконструкції). Відповідно до Категорії «В», описані вище субпроекти потребують процедури екологічної оцінки, яка повинна відповідати законодавству України та політиці Світового банку. Масштаб екологічної оцінки може змінюватись залежно від субпроєкту. Позичальник несе відповідальність за проведення екологічних та соціальних оцінок та надання інформації громадськості шляхом громадських консультацій.

Будь-яку діяльність, яка може спричинити будь-яке постійне або тимчасове фізичне чи економічне переміщення, буде виключено з проєкту. Тому політика вимушеного переселення ОР 4.12 не задіюється.

6. Потенційні негативні наслідки пропонованого Проєкту є передбачуваними, невеликими та керованими. Ці потенційні наслідки пов'язані з ремонтом та реконструкцією існуючих приміщень лікарень. Субпроекти, що підтримуються в рамках проєкту (роботи з ремонту та реконструкції), можуть спричинити деякі екологічні наслідки, які можна підсумувати таким чином:

На етапі будівництва:

- забруднення ґрунту та повітря; акустичні, естетичні впливи, тощо. Загалом, усі ці впливи будуть пов'язані з конкретним об'єктом будівництва і будуть переважно тимчасовими, тому їх можна легко пом'якшити за допомогою належної практики проєктування та впровадження проєкту.

На етапі експлуатації:

- у процесі роботи закладів охорони здоров'я утворюватимуться побутові та медичні відходи, які утилізуватимуться в рамках існуючої практики збору та утилізації (збір та переробка ліцензованими компаніями зі збору відходів).

В разі, якщо вимоги екологічної політики Світового банку будуть жорсткішими, ніж вимоги законодавства України, застосовуватимуться вимоги Світового банку.

7. Потенційні соціальні наслідки можна узагальнити таким чином:

- Позитивні: кращий доступ до медичних послуг; вищий рівень задоволеності наданими послугами завдяки кращій вентиляції, санітарним умовам та опаленню; вищий рівень послуг, що надаються з використанням сучасного обладнання. Очікується, що соціальний вплив пропонованого Проєкту принесе значні вигоди сільському й більш вразливому населенню.
- Негативні: зміни функціональних можливостей існуючих лікарень; протягом потенційно тривалого періоду реконструкції люди матимуть обмежений доступ до медичної допомоги на місцевому рівні.

8. Екологічний та соціальний скринінг. Усі субпроекти, які будуть підтримуватися в рамках ДФ Проєкту, підлягатимуть екологічному скринінгу, який проводитиметься впроваджувальними установами (МОЗ та обласними державними адміністраціями). Більшість субпроектів з ремонту підпадають під Категорію «В» та «низький В», що потребує простої екологічної та соціальної оцінки та/або складання простого переліку контрольних питань до ПЕСМ.

9. Рамкові вимоги до екологічного менеджменту. З метою врегулювання питань гарантій безпеки Позичальник (Міністерство здоров'я здоров'я) розробив РВЕСМ. Відповідно до цих РВЕСМ, усі області, які беруть участь у проєкті, розроблять прив'язані

до місцевих умов ПЕСМ або переліки контрольних питань до ПЕСМ для кожного мікропроєкту з ремонту, який буде впроваджений у кожній області. Ці ПЕСМ та переліки контрольних питань до ПЕСМ визначають потенційні несприятливі екологічні та соціальні впливи, а також заходи з пом'якшення впливів. У рамках ПЕСМ та переліків контрольних питань до ПЕСМ будуть підготовлені Плани екологічного та соціального моніторингу для кожного мікропроєкту, де будуть визначені показники моніторингу, терміни, методи та інституційні обов'язки.

10. Розкриття інформації та консультації щодо Рамкових вимог до екологічного та соціального менеджменту. До затвердження ДФ Група консультативної підтримки проєкту (ГКПП) розмістить інформацію про проєкт Рамкових вимог до екологічного та соціального менеджменту для ДФ Проєкту на веб-сайті МОЗ (www.moz.gov.ua) для широкого доступу громадськості. Згодом ГКПП організує громадські консультації щодо РВЕСМ для ДФ Проєкту. Після консультацій проєкт РВЕСМ буде проаналізовано з урахуванням коментарів учасників консультацій. Остаточна версія РВЕСМ буде оприлюднена на веб-сайті Міністерства здоров'я та на веб-сайті Світового банку після завершення громадських консультацій.

2. ОПИС ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ЩО ПОТРЕБУЄ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ

Відповідно до Політики і процедур гарантій безпеки Світового банку первинні Рамкові вимоги до екологічного менеджменту, підготовлені й затверджені у 2014 році для базового Проєкту, оновлено у 2020 році для цілей ДФ Проєкту, щоб: (а) охопити оцінку соціального впливу та оновити шаблон для Плану екологічного і соціального менеджменту із заходами щодо пом'якшення соціальних наслідків; (b) відобразити підтримувані ДФ заходи (в тому числі супутні); (c) врегулювати проблеми забезпечення гарантій безпеки в рамках реалізації ДФ; (d) внести зміни в механізми управління та необхідне зміцнення потенціалу; (e) деталізувати вимоги нового закону «Про оцінку впливу на довкілля»; (f) відобразити вимоги до звітності відповідно до Інструменту звітності щодо екологічних та соціальних проблем; та (g) надати рекомендації щодо процедур врегулювання скарг на основі МРС виконавцям субпроєктів; (h) відобразити зміни в структурі органів державної влади України.

У рамках Компонента 1 Додаткового фінансування проєкту є заходи, які сприятимуть покращенню надання послуг у відібраних лікарнях та амбулаторіях. Проєкт підтримає закупівлю необхідного обладнання для відділень екстреної допомоги, хірургічних відділень та інсультних блоків у відібраних лікарнях. Бюджет, виділений у 2020 році на модернізацію відділень швидкої медичної допомоги, може охопити 30-50 лікарень. Відбір лікарень буде завершений до набрання чинності Проєкту. Придбання нових земельних ділянок для цих субпроєктів не передбачається.

Необхідною умовою для отримання цими лікарнями придбаного обладнання буде завершення робіт з ремонту та реконструкції, що фінансуються у рамках державної програми, передбаченої для модернізації лікарень та місцевих фондів співфінансування. Ці роботи, незважаючи на те, що вони не фінансуються коштом позики Світового банку, розглядаються Світовим банком як супутня діяльність (тобто вони безпосередньо пов'язані з проєктом і необхідні для того, щоб проєкт був життєздатним), і, отже, до них застосовується політика гарантій безпеки Світового банку.

Як правило, реконструкція передбачатиме проведення ряду робіт всередині будівлі, заміну вікон/дверей, покрівлі (за потреби), фасадні роботи та необхідну модернізацію існуючої інфраструктури на об'єкті. Виконавці субпроєктів (області) чітко вказували, що за межами об'єкта (електромережі, мережі водопостачання та водовідведення) не буде жодних інфраструктурних робіт, оскільки всі ці об'єкти інфраструктури належать та експлуатуються муніципалітетами.

Технічними аспектами будівельних робіт в областях займатимуться Управління капітального будівництва обласних державних адміністрацій. Ці управління організують будівництво всіх громадських будівель в області (школи, лікарні, урядові установи, тощо). Вони мають достатній персонал для управління кількома великими та багатьма малими будівельними проєктами одночасно.

3. ПОЛІТИКИ, ПРАВИЛА І ПРОЦЕДУРИ УКРАЇНИ ТА СВІТОВОГО БАНКУ ЩОДО ЕКОЛОГІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ОЦІНКИ, ВКЛЮЧАЮЧИ ОХОРОНУ ПРАЦІ І ТЕХНІКУ БЕЗПЕКИ

3.1. Українське законодавство, що регулює питання охорони навколишнього середовища та екологічної оцінки.

Загальний огляд української законодавчої та регуляторної бази в галузі охорони навколишнього середовища наведений в Додатку 1. У цьому розділі ми наводимо детальний опис лише оцінки впливів на навколишнє середовище.

Окремий Закон «Про екологічну експертизу» 1995 року, в якому визначалося декілька видів екологічної експертизи, з яких обов'язковою та найбільш важливою є державна екологічна експертиза, діяв до 2017 року. Фактично, в цьому Законі зазначалося, що проектну документацію аналізує та схвалює колегія експертів з екологічних питань.

Цей Закон втратив чинність 23.05.2017 року з набранням чинності новим Законом «Про оцінку впливу на довкілля» (ОВД) № 2059-VIII від 23 травня 2017 року. Частина 2 та 3 статті 3 цього Закону визначають перелік видів діяльності, які потребують ОЕВ/ОВД. Порядок підготовки документації, яка стосується оцінки впливу на навколишнє середовище (ОВНС), встановлюється Державними будівельними нормами ДБН А.2.2-1-2003 «Про проведення оцінки впливу на навколишнє середовище», але ця процедура не застосовується, оскільки жоден із субпроектів, передбачених Додатковим фінансуванням (СПІН), не вимагає ОЕВ/ОВД.

Оскільки жоден із субпроектів у рамках Компонента 1 ДФ проекту не підпадає під дію вимог Закону про ОВД та ОЕВ/ОВНС, ключовим чинним Законом є Закон, який регулює всі види будівельних робіт: «Про регулювання містобудівної діяльності» від 12 березня 2011 року. Цей закон прописує, яку документацію слід підготувати для будівельних проектів різних типів та як цю документацію слід розглядати. Положення цього закону визначені у ряді Державних будівельних норм (див. перелік у Додатку 2), які також враховують вимоги інших законодавчих актів.

Інженерно-вишукувальні роботи, проектні та будівельні роботи регулюються Міністерством розвитку громад та територій України (Мінрегіон). Існує цілий ряд проектно-будівельних норм і стандартів проектування, з яких у цьому документі згадуються ДБН А.2.2-3-2012 «Склад та зміст проектно-будівельної документації на будівництво», що визначають термінологію, види та об'єкти будівельної діяльності, тощо.

ДБН А.2.2-3-2012 «Склад та зміст проектно-будівельної документації на будівництво» (Додатки В.1.2 та Д) вимагають підготовки обов'язкового розділу про «впливи на навколишнє середовище, заходи з їх мінімізації, пом'якшення та компенсації» у всіх видах проектно-будівельної документації (техніко-економічне обґрунтування, робоча документація, тощо). При розгляді проектно-будівельної документації в Держбудекспертизі, цей розділ також аналізується і погоджується експертами.

У ДБН А.2.2-3-2012, згаданих вище, також існують вимоги до обґрунтування рішення щодо необхідності будівництва (реконструкції) конкретного об'єкта, а також положення «щодо забезпечення доступу для осіб з обмеженими можливостями».

Загальні рекомендації стосовно того, як повинні бути організовані громадські слухання у випадку повномасштабної ОЕВ, наведені в Розділі 1 ДБН А.2.2-1-2003. Однак, оскільки жоден із субпроектів, передбачених ДФ, не вимагатиме ОЕВ, ці вимоги до проекту ДФ (СПІН) не застосовуються.

3.2. Політика гарантій безпеки Світового банку

Світовий банк розробив для людей та їхнього середовища соціальну та екологічну політику гарантій безпеки з метою запобігання та пом'якшення можливих несприятливих наслідків, пов'язаних з кредитними операціями Банку. Враховуючи характер пропонованих субпроектів, не задіюється вісім із десяти Операційних політик (ОР-ВР 4.04 - Природні середовища існування; 4.09 - Боротьба зі шкідниками; 4.10 – Корінне населення, 7.50 - Міжнародні водні шляхи, 4.37 - Безпека гребель 4.12 – Вимушене переселення; ОР-ВР 4.36 - Ліси та 7.60 - Спірні території).

ОР 4.01: Екологічна оцінка – застосовується у випадку всіх субпроектів, і схоже на те, що і політика (ОР-ВР 4.11 - Матеріальна культурна спадщина) також не застосовується (роз'яснення буде надано під час підготовки місць розташування мікропроектів). Ці дві політики описані нижче, ОР 4.01 описана більш детально і ОР 4.11 загалом.

ОР/ВР 4.01: Екологічна оцінка

Ця політика задіюється в разі ймовірного спричинення проектом потенційних (негативних) екологічних ризиків та впливів у зоні реалізації субпроектів, що типово для нашого випадку. ОР/ВР4.01 охоплює впливи на навколишнє природне середовище (повітря, вода та земля); здоров'я та безпеку людини; матеріальну культурну спадщину; трансграничні та глобальні екологічні питання.

При застосуванні ОР 4.01 Банк класифікує проєкт як Категорію «А», «В», «С» чи «F1» відповідно до характеру і масштабу потенційних впливів на навколишнє середовище. Для проєктів Категорії «В» масштаб ЕО може різнитись і є меншим за Категорію «А». Діяльність у рамках чотирьох інших субпроектів підпадає під категорію «низька В», для якої слід підготувати спрощений ПЕСМ у формі переліку контрольних питань.

В залежності від проєкту та характеру впливів можна використовувати ряд інструментів: оцінка екологічного впливу (ОЕВ), екологічний аудит, рамкові вимоги до екологічного та соціального менеджменту (РВЕСМ) та План екологічного і соціального менеджменту (ПЕСМ).

Позичальник несе відповідальність за проведення ОЕВ та підготовку РВЕСМ та ПЕСМ.

У випадку субпроектів, що належать до екологічної категорії «В» («висока В» та «низька В»), Позичальник проводить консультації із групами, на яких впливає проєкт, та неурядовими організаціями (НУО) з екологічних і соціальних аспектів в рамках проєкту і враховує їх думку. Позичальник ініціює проведення таких консультацій якомога раніше.

Позичальник своєчасно надає відповідну інформацію до проведення консультацій у формі і викладі, які є доступними для груп, з якими проводяться консультації.

До проведення оцінки Позичальник поширює РВЕСМ у відповідній країні місцевою мовою на платформі, доступній для груп, на які впливає проєкт, і місцевих НУО.

ОР 4.11 – Матеріальна культурна спадщина

Поки що не відомо, чи впливатиме будь-який мікропроект на матеріальну культурну спадщину (наприклад, якщо будівля, що буде реконструйована, міститься у переліку

об'єктів культурної спадщини). У випадку впливу на матеріальну культурну спадщину Позичальник підготує План заходів для об'єктів матеріальної культурної спадщини.

3.3. Порівняльний огляд Політики гарантій безпеки Світового банку та українських екологічних норм

Аналіз вимог України та Світового банку до Екологічної оцінки Проекту та Плану управління захистом довкілля вказує на те, що в цілому вони є подібними.

Екологічна оцінка

В частині термінології і методології політика і процедури ЕО Світового банку загалом відповідають системі і практиці ОЕВ, прийнятим в Україні.

Спільна ключова вимога, визначена в обох системах, стосується обов'язкового характеру оцінки впливів на навколишнє середовище як невід'ємної частини підготовки проєктів, проєктної документації та розробки будь-якої діяльності в рамках проєкту, який передбачає нове будівництво та/або модернізацію існуючого об'єкта. Відповідно до законодавства та нормативно-правових актів України субпроєкти ДФ не підпадають під категорію об'єктів, які потребують повномасштабної ОЕВ, оскільки у статті 3 Закону про ОВД проєктні заходи не визначено.

Для інших об'єктів та видів діяльності, включаючи ті, що мають реалізовуватися у рамках ДФ проєкту, буде розроблено та переглянуто ДП «Укрдержбудекспертиза» розділ про охорону навколишнього середовища в проєктній документації. Як законодавство України, так і політика гарантій безпеки Світового банку передбачають обов'язкове виконання ініціатором проєкту та підрядниками положень ОЕВ та розділу щодо охорони навколишнього середовища в проєктній документації.

У випадку, якщо політика гарантій екологічної безпеки Світового банку містить більш жорсткі вимоги, ніж вимоги українського законодавства, застосовуються вимоги Світового Банку.

Управління культурною спадщиною

Існує близька подібність вимог та підходів, прийнятих Світовим банком та Україною, в частині управління культурною спадщиною.

Основною спільною вимогою, зазначеною в політиці Банку і в українському законодавстві, є забезпечення збереження культурного надбання та історичної спадщини.

3.4. Охорона праці і техніка безпеки

Закон України «Про охорону праці» визначає основні положення щодо реалізації конституційного права працівників на охорону їх життя і здоров'я у процесі трудової діяльності, на належні, безпечні і здорові умови праці. Крім багатьох інших положень закону, працівники повинні пройти навчання з питань охорони праці та техніки безпеки, а також засобів індивідуального захисту. У разі нещасних випадків на виробництві законодавством передбачено проведення роботодавцем розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві у порядку, встановленому Постановою КМУ (№ 1232 від 30.11.2011 р.). Цього Закону необхідно дотримуватись на етапах будівництва та експлуатації в рамках кожного субпроєкту.

Закон України «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» визначає організаційні та правові основи захисту громадян України, іноземців та осіб без громадянства, які перебувають на території України, захисту об'єктів виробничого та соціального призначення, довкілля від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

4. БАЗОВІ ДАНІ

Конкретне місце реалізації субпроектів (діяльності, пов'язаної з ДФ проекту) ще не відоме. Лікарні та заклади охорони здоров'я, де буде здійснюватися діяльність за Компонентом 1 ДФ проекту, що потребує робіт з ремонту/реконструкції, будуть, швидше за все, розташовані в міських районах. Коли субпроекти буде ідентифіковано та їх місце розташування відоме, ГКПП підтримуватиме організації, що впроваджують субпроект, у розробці ПЕСМ з конкретними базовими даними субпроекту, що включають таке:

- Розташування субпроекту (географічне розташування із зазначенням назв міст/сіл, громади, тощо);
- Опис фізичного середовища (клімату), топографії (геологія, ґрунти та гідрологія);
- Оточуюче біологічне середовище (екосистеми, заповідні зони);
- Соціально-економічне передумови.

5. ПОТЕНЦІЙНІ ЕКОЛОГІЧНІ І СОЦІАЛЬНІ НАСЛІДКИ ДІЯЛЬНОСТІ, ПОВ'ЯЗАНОЇ З ДФ ПРОЄКТУ

5.1. Скринінг/ідентифікація потенційних впливів на навколишнє середовище

Проектні пропозиції областей-учасниць для ДФ проєкту, розроблені за результатами оцінки проєкту, не передбачають придбання землі. Планові ремонти та розширення (мікропроєкти) здійснюватимуться в межах існуючих закладів. Будь-яку діяльність, що може спричинити до будь-якого постійного або тимчасового фізичного чи економічного переміщення, буде вилучено з проєкту. Тому політика вимушеного переселення ОР4.12 не задіюється.

На цьому етапі підготовки проєкту було відвідано лише обмежену кількість проєктних майданчиків. Згодом необхідно буде розробити переліки контрольних питань до ПЕСМ для кожного субпроєкту.

Наведена нижче таблиця демонструє ідентифіковані потенційні проблеми.

Таблиця 4.1. Скринінг – ідентифікація проблем

Діяльність і приклади потенційних проблем та/або наслідків	Мікропроєкти
А. Відновлення будівель – підвищення запилення та шуму під час робіт з реконструкції – будівельні відходи – небезпека травм для працівників і перехожих	+ + +
В. Нове будівництво – зрізання дерев і зелених насаджень – наслідки виїмки ґрунту, забруднення та ерозія ґрунтів – притаманний будівельному майданчику рух транспортних засобів – підвищення запилення та шуму під час будівельних робіт – будівельні відходи – забруднення ґрунтових та поверхневих вод стоками	Н/З
С. Система очищення стічних вод – Індивідуальна система очищення стічних вод	+ або -
Д. Вплив на природні екосистеми та важливі середовища проживання	-
Е. Безпека дорожньо-транспортного і пішохідного руху – притаманний будівельному майданчику рух транспортних засобів – пішохідний рух	+ +
Г. Поводження з побутовими та медичними відходами (етап експлуатації) – побутові відходи – медичні відходи – використані шприці – видалення медичних відходів за межами майданчика	+ + + +

5.2. Потенційні соціальні наслідки

Реалізація субпроектів приведе до ряду соціальних наслідків. Загалом, успішна реалізація ДФ проекту принесе населенню соціальні вигоди, але можуть бути й негативні наслідки, реальні чи відчутні.

Потенційні вигоди

- Вищий рівень задоволеності наданими послугами за рахунок кращої вентиляції, санітарних та опалювальних умов у приміщеннях;
- Вищий рівень послуг, що надаються з використанням сучасного обладнання.

Потенційні негативні наслідки діяльності, пов'язаної з реконструкцією

- Зміни цільового призначення лікарень та медичних закладів можуть спричинити до спротиву з боку деяких груп місцевого населення;
- Якщо лікарня чи існуючий медичний заклад реконструюються, люди можуть бути занепокоєні тим, що протягом тривалого періоду вони не матимуть доступу до послуг медичної допомоги на місцях;
- Оскільки зрештою проект фінансуватиметься за рахунок бюджетних коштів, люди можуть поставити під сумнів необхідність саме цієї інвестиції (на їхню думку можуть бути більш гострі питання).

6. РАМКОВІ ВИМОГИ ДО ЕКОЛОГІЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ДФ ПРОЄКТУ

6.1. Огляд рамоквих вимог до екологічного та соціального менеджменту

Метою Рамкових вимог до екологічного та соціального менеджменту є надання допомоги фахівцям ГКПП та впроваджувальним установам субпроектів (обласним державним адміністраціям) у визначенні потенційних екологічних та соціальних наслідків субпроектів, у підготовці планів екологічного і соціального менеджменту (ПЕСМ), в яких буде узагальнено необхідні заходи щодо пом'якшення наслідків для їх мінімізації або запобігання, у процесі розкриття інформації та організації громадських консультацій щодо цих ПЕСМ, і згодом у проведенні екологічного моніторингу та звітності. ПЕСМ має бути включений до тендерної документації на реконструкцію/ремонт і згодом реалізований підрядниками.

Кожна організація, відповідальна за впровадження субпроектів (обласні управління охорони здоров'я за підтримки Управлінь капітального будівництва), має підготувати і використовувати перелік контрольних питань до ПЕСМ для кожного мікропроекту.

6.2. Переліки контрольних питань до ПЕСМ

З метою вирішення питань гарантій безпеки, області розроблять переліки контрольних питань до ПЕСМ для кожного субпроекту. Ці переліки контрольних питань до ПЕСМ будуть містити рекомендації щодо потенційних впливів, пов'язаних з конкретним майданчиком, та заходів з пом'якшення наслідків, що їх необхідно вжити щодо діяльності на етапі від проєктування до впровадження, для моніторингу та оцінки результатів. Переліки контрольних питань до ПЕСМ також передбачають формат плану моніторингу, в якому наведено показники моніторингу, терміни, методи моніторингу та інституційні обов'язки.

Переліки контрольних питань до ПЕСМ для кожного мікропроекту складаються з 4 частин:

- **Частина 1:** Опис мікропроекту (для використання відповідальним за скринінг/затвердження)
- **Частина 2:** Ідентифікація потенційних наслідків (для використання відповідальним за скринінг/затвердження)
- **Частина 3:** Визначення проблем та пов'язаних пом'якшувальних заходів (входить до складу будівельного контракту)
- **Частина 4:** План моніторингу/нагляду для перевірки ефективного пом'якшення наслідків (для використання особою, відповідальною за нагляд на будмайданчику/ГВП).

Шаблони цих частин переліку контрольних питань до ПЕСМ наведені в Додатках 3-6. Ці переліки контрольних питань до ПЕСМ будуть спрощеним практичним інструментом, який буде стандартизованим, легким для підготовки, впровадження та моніторингу, пристосованим до невеликих проєктів з реконструкції/ремонту.

6.3. Екологічний і соціальний моніторинг та звітність

Міністерство охорони здоров'я і створена Міністерством ГКПП відповідають за моніторинг та звітність щодо реалізації РВЕСМ/ПЕСМ та всі пов'язані з цим питання, такі як звітність про інциденти та скарги. Функції ГВП більш докладно описані в наступних розділах.

Відповідно до пропонуванних інституційних механізмів на обласному рівні, до реалізації проєкту будуть залучені два управління обласних державних адміністрацій: Управління охорони здоров'я та Управління капітального будівництва (УКБ). З них, УКБ відповідатиме за всі технічні питання, включаючи нагляд за роботами підрядників. У кожному УКБ є відділ технічного нагляду, належно укомплектований висококваліфікованими інженерами, які будуть відповідати за екологічний моніторинг будівельних робіт в рамках субпроєктів відповідно до переліків контрольних питань до ПЕСМ та надання звітів ГВП.

Типовий План моніторингу (Частина 4 переліку контрольних питань до ПЕСМ) з наведеними в ньому прикладами (оновлюється за потребою) наведено в Додатку 6.

Впроваджувальна установа обласного рівня подає щомісячні звіти про дотримання екологічних та соціальних гарантій безпеки ГКПП, а ГКПП подає щоквартальні звіти Світовому банку. Типовий звіт про хід виконання проєкту наведено в Додатку 7.

Незважаючи на значні зусилля, спрямовані на управління екологічними та соціальними ризиками, пов'язаними з діяльністю в рамках Проєкту, іноді можуть траплятися інциденти. Інцидент у цьому контексті - це нещасний випадок або негативна подія, що є наслідком невиконання стороною-виконавцем національного законодавства та вимог політики гарантій безпеки Банку, або умов, що виникають через несподівані або непередбачені події під час реалізації проєкту. Приклади інцидентів охоплюють: смертельні випадки, серйозні аварії і травми; соціальні наслідки припливу робочої сили; сексуальну експлуатацію і жорстоке поводження або інші форми гендерного насильства; значне забруднення навколишнього середовища; втрату біорізноманіття або критично важливого середовища проживання; втрату матеріальної культурної спадщини; і втрату доступу до ресурсів громади. Про всі подібні випадки сторони-виконавці мають негайно повідомляти ГКПП, а ГКПП має звітувати перед Світовим банком. Типовий звіт про інцидент наведено в Додатку 8.

7. ІНСТИТУЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ

Інституційні обов'язки всіх сторін у стислому викладі такі:

Світовий банк	МОЗ/ГКПП	Обласні виконавці
Визначення категорії проекту	Розробка Рамкових вимог до екологічного і соціального менеджменту (РВЕСМ)	Розробка Планів екологічного і соціального моніторингу (ПЕСМ) для субпроектів відповідно до РВЕСМ і національного законодавства
Надання ГКПП рекомендацій щодо вимог політики гарантій безпеки Світового банку	Визначення категорій субпроектів	Оприлюднення ПЕСМ, організація консультацій і подальшого діалогу із зацікавленими сторонами
Розгляд і погодження Рамкових вимог до екологічного і соціального менеджменту (РВЕСМ)	Надання замовникам субпроектів рекомендацій щодо підготовки ПЕСМ і погодження ПЕСМ	Контроль за включенням вимог ПЕСМ у проектну документацію
Моніторинг виконання РВЕСМ	Контроль за включенням вимог ПЕСМ в договори з підрядними організаціями	Контроль за додержанням ПЕСМ підрядними організаціями
Погодження змін до документації Проекту, включаючи РВЕСМ	Моніторинг реалізації ПЕСМ субпроектів і звітування перед Світовим банком	Організація механізму розгляду скарг і його функціонування
	Підтримка діалогу зі Світовим Банком, замовником субпроектів і громадськістю	Звітування перед ГВП

У контексті відповідальності ГКПП за підготовку та реалізацію РВЕСМ Група забезпечить належне включення вимог ПЕСМ до тендерної документації, а також підготовку учасниками торгів плану необхідних заходів щодо пом'якшення наслідків та виділення бюджетних коштів на реалізацію ПЕСМ.

ГКПП надаватиме оперативну та управлінську підтримку для пропонованого ДФ Проекту упродовж всього терміну його реалізації, тому необхідно переконатися, щоб посада фахівця ГКПП з екологічних і соціальних питань була належним чином відображена у бюджеті Проекту. Крім того, бюджет повинен включати бюджетну статтю, яка забезпечуватиме підтримку цільової технічної допомоги ГКПП та обласним виконавцям у процедурах Банку, пов'язаних із закупівлями, фінансовим управлінням, управлінням екологічними та соціальними ризиками, та механізму розгляду скарг у зв'язку з конкретним проектом (див. нижче).

МОЗ/ГКПП відповідають за перегляд і затвердження РВЕСМ та моніторинг їх реалізації, а також консультування Підрядників з екологічних та соціальних питань.

Фахівець ГКПП з екологічних і соціальних питань контролює дотримання положень РВЕСМ. У рамках своїх завдань він може виконувати такі функції:

- скринінг субпроектів та допомога субпроектам у розробленні проекту ПЕСМ;

- надання підтримки у забезпеченні відповідності ПЕСМ (ремонт/реконструкція та будівельні роботи) політиці гарантій безпеки Світового банку;
- забезпечення перед початком робіт отримання всіх необхідних дозволів;
- забезпечення належного врахування всіх необхідних заходів щодо зменшення впливів та моніторингу в бюджетах будівельних робіт (планах закупівель) субпроектів;
- моніторинг виконання пом'якшувальних заходів та інформування керівника ГКПП/СБ/МОЗ про будь-які виявлені невідповідності;
- забезпечення виконання плану моніторингу в рамках кожного субпроекту;
- забезпечення запровадження та функціонування механізму розгляду скарг (МРС) на рівні проекту та подання щоквартальних звітів про розгляд скарг, отриманих у зв'язку з виконанням Проекту;
- забезпечення відповідного оновлення РВЕСМ і ПЕСМ субпроекту, щоб відобразити потреби Проекту та зміни в екологічній і соціальній політиці Світового банку (якщо застосовується);
- у випадку інциденту, забезпечення своєчасного повідомлення Банку, участь у розробленні плану коригуючих дій.

Фахівець з екологічних і соціальних питань звітує перед керівником ГКПП.

ГКПП відповідає за організацію нагляду та проведення громадських обговорень щодо окремих субпроектів. ГКПП тісно співпрацює з обласними виконавцями у сфері забезпечення доступу до інформації про субпроекти для широкої громадськості та зацікавлених сторін відповідно до національного законодавства та політики Світового банку.

ГКПП організовує діяльність зі зміцнення спроможності (навчальні семінари) для таких груп:

- обласні впроваджувальні установи – щодо змісту та призначення РВЕСМ/ПЕСМ та важливість відповідності екологічним вимогам та вимогам безпеки у період виконання будівельних робіт та майбутньої експлуатації будівель відповідно до розробленого ПЕСМ;
- будівельні підрядники – щодо необхідних процедур пом'якшення негативного впливу на довкілля під час будівельних та демонтажних робіт, звітування про інциденти та скарги, тощо.

Представники Світового банку відвідують заклади охорони здоров'я, що беруть участь у проекті, з метою моніторингу реалізації субпроектів.

8. МЕХАНІЗМ РОЗГЛЯДУ СКАРГ

Врегулювання скарг, поданих особами, на яких поширюється дія проєктів, що фінансуються Світовим банком, є важливою складовою управління ризиками проєкту. МРС слугує ефективним інструментом для раннього виявлення, оцінки та врегулювання скарг, і отже, зміцнення відповідальності перед бенефіціарами. МРС є важливим механізмом зворотного зв'язку, який може покращити ефект проєкту та зменшити небажані наслідки.

МРС на рівні проєкту буде доступний для зацікавлених сторін проєкту та інших сторін, на яких поширюється дія проєкту, для надсилання запитань, коментарів, пропозицій та/або скарг та забезпечення будь-якої форми зворотного зв'язку щодо всіх заходів, що фінансуються проєктом. Кожний ПЕСМ буде включати запровадження МРС на рівні субпроєктів та робітників і матиме такий самий функціонал, як МРС на рівні проєкту, але локального масштабу.

МРС запроваджує механізми та процедури для:

- каналу(ів) подання скарг;
- реєстрації скарг та ведення журналу обліку;
- дослідження події(й) та їхніх наслідків;
- відповідь скаржнику;
- право скаржника на апеляцію.

9. РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ТА КОНСУЛЬТАЦІЇ

Інформація про Проєкт Рамкових вимог до екологічного менеджменту для ДФ проєкту буде опублікована до завершення оцінки МОЗ. РВЕСМ буде розміщено на веб-сайті МОЗ, і МОЗ організує громадські консультації. Після консультацій проєкт РВЕСМ буде розглянуто з урахуванням коментарів сторін, які брали участь у консультаціях, і інформацію про остаточну версію РВЕСМ буде повторно розкрито на веб-сайті МОЗ і Світового банку. Протокол консультацій із переліком розглянутих питань та іншою відповідною інформацією буде доданий до остаточної версії ПЕСМ як Додаток 9.

На пізнішому етапі переліки контрольних питань до ПЕСМ будуть підготовлені впроваджувальними установами-реципієнтами в кожній області. Інформацію про субпроєкти буде розміщено на веб-сайтах відповідних закладів охорони здоров'я та обласної державної адміністрації і буде організовано громадські консультації. Згодом інформацію про проєкт переліків контрольних питань до ПЕСМ, підготовлений місцевими виконавцями проєкту, буде розкрито та проведено консультації.

Проєкт ПЕСМ буде переглянуто з урахуванням коментарів учасників консультацій, інформацію про громадські консультації додано до ПЕСМ і остаточні версії ПЕСМ оприлюднено на веб-сайтах обласних державних адміністрацій.

10. ДОДАТКИ

Додаток 1. Загальний огляд законодавства України у сфері захисту навколишнього середовища та інституцій

A1.1. Основні законодавчі акти

Українська законодавча і нормативно-правова база, яка регулює екологічні питання, є досить широкою і складною. Вона складається (в ієрархічному порядку) з: міжнародних конвенцій, угод, протоколів та договорів, ратифікованих Верховною Радою; законів; постанов та розпоряджень Кабінету Міністрів України (КМУ); наказів міністерств. Численні **норми, правила, стандарти та настанови**, які часто разом іменуються нормативно-правовими актами, затверджуються постановами КМУ і наказами міністерств. Для набуття чинності кожен законодавчий акт має бути зареєстрований в Міністерстві юстиції

Також важливими є положення численних органів виконавчої влади (міністерств, державних установ, державних інспекцій, державних служб та інших центральних органів виконавчої влади), які визначають повноваження відповідного урядового органу та його філій на регіональному (обласному і районному) рівні. Ця сфера законодавства зазнала дуже суттєвих змін після проведення адміністративних реформ у 2010 році, коли було змінено систему центральних органів влади в цілому.

Екологічні аспекти також регулюються відповідними правовими положеннями, що містяться в інших частинах законодавства країни (цивільне законодавство, водний кодекс, земельний кодекс, адміністративне законодавство, кримінальне законодавство, тощо). Зокрема, ці положення визначають підстави та деталі каральних заходів/штрафних санкцій, що мають дисциплінарний, адміністративний, матеріальний та/або кримінальний характер, які застосовуються до порушника законодавства про охорону навколишнього середовища та стосуються шкоди, заподіяної внаслідок злочину, екологічного ризику та масштабу негативного впливу.

Нижче наведено перелік основних законів, що регулюють екологічні аспекти компонентів Проекту, для розгляду:

- **«Про охорону навколишнього природного середовища» (1992)**. У цьому Законі містяться загальні положення щодо охорони навколишнього природного середовища, забезпечення безпеки здоров'я людей та навколишнього середовища.
- **«Про основи містобудування» (1992)**. У цьому Законі визначені різні правові, економічні, соціальні та організаційні положення стосовно містобудівної діяльності, спрямованої «на формування повноцінного життєвого середовища, забезпечення при цьому охорони навколишнього природного оточення, раціонального природокористування та збереження культурної спадщини».
- **«Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення» (1994)**. Комплексний Закон, який супроводжується численними нормативно-правовими актами, наприклад «Державні санітарні норми і правила утримання територій населених місць», правила містобудування, тощо. На основі цього Закону здійснюється державна санітарно-епідеміологічна експертиза.
- **«Про оцінку впливу на довкілля» (2017)**. Закон визначає загальні положення щодо екологічної оцінки. Слід зазначити, що цей Закон стосується лише тих видів діяльності, для яких необхідна ОЕВ/ОВД.

- **«Про місцеве самоврядування в Україні» (1997).** У цьому Законі визначається відповідальність органів місцевого самоврядування, включаючи органи, що обираються (ради), та виконавчі органи (адміністрації).
- **«Про відходи» (1998).** У цьому Законі визначається сфера відповідальності МЕПР, МРРБ, декількох інших міністерств та місцевих органів влади. Він зазнав суттєвих змін, особливо після того, як Україна стала членом Базельської конвенції.
- **«Про благоустрій населених пунктів» (2005).** У цьому Законі встановлюються повноваження органів на різних урядових рівнях (КМУ, МРРБ, Рада Міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування).
- **«Про регулювання містобудівної діяльності» (2011).** Після прийняття цього Закону були внесені зміни до численних нормативно-правових актів, які визначають вимоги до сектору цивільного будівництва. Цей Закон «встановлює правові та організаційні основи містобудівної діяльності і спрямований на забезпечення сталого розвитку територій з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів». Цей закон є ключовим у сфері регулювання всіх видів будівельних робіт, визначення, яку документацію слід підготувати для різних видів будівельних проєктів за різними класами наслідків (відповідальність) та як проводиться експертиза такої документації.

Також, існує багато законів, що стосуються конкретних середовищ, а також інших законів з екологічних питань (Земельний кодекс, Водний кодекс, Закони «Про охорону атмосферного повітря», «Про охоронювані території», «Про екологічну мережу», тощо), але вони не є доречними для заходів Проєкту. У Додатку Б до ДБН А.2.2-3-2012 наведено ті закони, які слід враховувати під час екологічної оцінки (див. цей перелік в Додатку 2 до цього документа).

У зв'язку з тим, що очікуваний вплив на навколишнє середовище пропонованого компонента Проєкту дуже обмежений, у цьому документі наведено лише короткий виклад норм екологічної оцінки, які мають важливе значення для діяльності в рамках цього проєкту.

A1.2. Інституційна система забезпечення виконання національного природоохоронного законодавства

Міністерство енергетики та захисту довкілля України відіграє ключову роль у визначенні національної політики захисту довкілля. Технічні та деякі бізнес-аспекти в галузі цивільного будівництва регулюються, головним чином, Міністерством розвитку громад та територій (Мінрегіон).

Нещодавно інституційна система зазнала значних змін: у вересні 2019 року Міністерство екології та природних ресурсів (МЕПР) було об'єднано з Міністерством енергетики і перейменовано у Міністерство енергетики та захисту довкілля.

Відповідальність за забезпечення виконання природоохоронного законодавства покладено на Державну екологічну інспекцію (ліквідовано в серпні 2019 року та поновлено в жовтні 2019 року), орган виконавчої влади у підпорядкуванні МЕПР. Держекоінспекція та її обласні відділення мають повноваження проводити перевірки, видавати обов'язкові приписи, накладати штрафи, тощо. Інші державні органи (Державна служба геології, Державне агентство водних ресурсів) також беруть участь у контролі за дотриманням та виконанням природоохоронного законодавства у сферах їхньої відповідальності.

У межах міст міські адміністрації контролюють стан навколишнього середовища (вивезення відходів, прибирання вулиць, облаштування зелених зон, тощо) через свої Департаменти міського благоустрою та збереження природного середовища (назви цих департаментів можуть відрізнятися, але їхні функції дуже схожі).

В структурі Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів відповідає за забезпечення виконання санітарно-епідеміологічного законодавства.

A1.3. Доступ до інформації та участь громадськості

В Україні доступ до екологічної інформації був забезпечений після того, як у 1999 році парламент ратифікував Орхуську Конвенцію про доступ до інформації, участь громадськості у процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля. МЕПР розробило декілька нормативно-правових актів, в яких конкретизуються положення цієї Конвенції.

Детальні вимоги до організації громадських консультацій з природоохоронних питань існують лише для двох видів діяльності: радіаційно небезпечні об'єкти (Постанова КМУ від 1998 р. зі змінами від 2006 р.) та розробка генеральних планів міст і територій (Постанова КМУ від 2011 р.). В нашому випадку ці вимоги не застосовуються.

Загальні настанови щодо того, як мають бути організовані громадські консультації в разі повномасштабної ОЕВ, наведено в розділі 1 ДБН А.2.2-1-2003. Однак коли Закон про ОВД не вимагає ОЕВ/ОВНС, громадські консультації з питань будівництва та іншої господарської діяльності не передбачаються. Отже, слід дотримуватися вимог ОР4.01.

За організацію громадських консультацій відповідає ініціатор проекту та розробник ОЕВ.

Додаток 2. Перелік державних будівельних норм, що стосуються ДФ проєкту та РВЕСМ

- ДБН А.2.2-1-2003 «Державні будівельні норми проведення оцінки впливу на навколишнє середовище»;
- ДБН А.3.2-2-2009 Система стандартів безпеки праці. «Охорона праці і промислова безпека у будівництві. Основні положення»;
- ДБН В.2.6-33:2008 «Конструкції будинків і споруд. Конструкції зовнішніх стін із фасадною теплоізоляцією. Вимоги до проєктування, улаштування та експлуатації»;
- ДБН В.2.6-31:2006 «Конструкції будинків і споруд Теплова ізоляція будівель»;
- ДБН А.2.2-3: 2013 «Склад та зміст проєктної документації на будівництво»;
- ДБН В.1.2-7-2008 «Основні вимоги до будівель і споруд. Пожежна безпека»;
- ДБН В.1.2-9-2008 «Основні вимоги до будівель і споруд. Безпека експлуатації»;
- ДБН В.1.2-10-2008 «Основні вимоги до будівель і споруд. Захист від шуму»;
- ДБН В.1.1-31: 2013 «Захист територій, будинків і споруд від шуму»;
- ДСТУ-Н Б В.1.1-27: 2010 «Будівельна кліматологія»;
- ДСТУ-Н Б В.1.1-33: 2013 «Настанова з розрахунку та проєктування захисту від шуму сельбищних територій»;
- НАПБ А.01.001-14 «Правила пожежної безпеки в Україні»;
- ДСН 3.3.6.039-99 «Державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації»

Додаток 3. Перелік контрольних питань до ПЕСМ для невеликих будівельних робіт –
Частина 1, опис

ЧАСТИНА 1. ОПИС ДІЯЛЬНОСТІ		
ІНСТИТУЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ		
Назва субпроєкту		
Обсяг робіт і заходів субпроєкту		
Інституційні процедури (прізвища та контактні дані)	Світовий банк	
	ГВП	
	Місцевий ініціатор проєкту	
Імплементацийні процедури (прізвища та контактні дані)	Відповідальний за нагляд у сфері гарантій безпеки	
	Відповідальний за нагляд у сфері гарантій безпеки на місцевому рівні	
	Підрядник	
ОПИС БУДІВЕЛЬНОГО МАЙДАНЧИКА		
Назва будівельного майданчика	Місто/сільський населений пункт...	
Опис місця розміщення будівельного майданчика	Адреса, опис прилеглих об'єктів	
Хто є власником землі?		
Хто є власником будівлі?		
Опис об'єкта		
Опис географічних, фізичних, біологічних, геологічних, гідрографічних та соціально-економічних характеристик		

ЗАКОНОДАВСТВО	
Визначити законодавство та дозволи, які стосуються проектної діяльності	
КОНСУЛЬТАЦІЇ З ГРОМАДСЬКІСТЮ	
Визначити, коли і де відбувся процес консультацій з громадськістю, як він був підготовлений та де можна ознайомитися з протоколом	
ЗМІЦНЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ	
Чи буде будь-яке зміцнення потенціалу?	

Перелік контрольних питань до скринінгу для оцінки соціальних ризиків та наслідків субпроектної діяльності

Ймовірні соціальні наслідки	Так	Ні	Надати детальну інформацію для обґрунтування відповіді
1. Чи передбачає субпроект нові фізичні будівельні роботи?			
2. Чи передбачає субпроект модернізацію чи оновлення існуючих об'єктів?			
3. Чи є ймовірність того, що субпроект призведе до будь-яких незворотних пошкоджень або втрати житла, інших активів, використання ресурсів?			
4. Чи відсутні будь-які обмеження стосовно місця, обраного для цих робіт, та воно розташоване на землі, що знаходиться у публічній/державній/громадській власності?			
5. Чи вимагає субпроект придбання приватних земельних ділянок?			
6. Якщо майданчик є приватною власністю, чи може ця земля бути придбана на основі узгодженого шляхом переговорів рішення? (за взаємним бажанням продавця та покупця)			
7. Якщо земельна ділянка має бути придбана, чи відомі фактичні межі ділянки та статус власності?			
8. Чи спричиняє субпроект будь-яке обмеження доступу до пасажирів/пішоходів/бізнесу та торгівлі?			
9. Чи достатньо в межах існуючої ділянки місця для розташування матеріалів та транспорту, необхідних для виконання будівельних робіт/чи є смуга відведення?			
10. Чи є особи з неоформленою власністю, які живуть, ведуть бізнес у місці, де субпроектом передбачено проведення будівельних робіт?			

11. Чи є ймовірність будь-якого тимчасового впливу?			
12. Чи існує вірогідність виселення, закриття бізнесу/комерційної діяльності/діяльності із забезпечення засобів до існування людей під час будівництва?			
13. Чи є тимчасові чи постійні фізичні переміщення людей у зв'язку з будівництвом?			
14. Чи передбачає цей проєкт переселення будь-яких людей? Якщо «так», наведіть детальну інформацію.			
15. Чи відбудеться втрата/пошкодження сільськогосподарських земель, незібраного врожаю, зелених насаджень?			
16. Чи відбудеться втрата доходів та засобів до існування внаслідок проєкту?			
17. Чи втратять люди назавжди або тимчасово доступ до об'єктів, послуг чи природних ресурсів?			
18. Чи призведе проєкт до втрати зайнятості/робочих місць?			
19. Чи створить проєкт значний приплив робочої сили внаслідок нового будівництва?			
20. Чи потребує діяльність у зв'язку з будівництвом додаткової/ кваліфікованої робочої сили за межами місця виконання робіт?			
21. Чи призведе діяльність, пов'язана із субпроєктом/будівельними роботами до руйнування/порушення життя приймаючої громади?			
22. Чи створюватимуть фізичні роботи будь-які руйнації/перешкоди для громадських будівель / ресурсів / сусідніх будинків, колодязів, земель, місць поховання, дитячих парків, шкіл, тощо?			
23. Чи може субпроєкт спричинити ненавмисні наслідки, такі як аварії/пошкодження сусідніх будівель?			
24. Чи є вразливі групи, які можуть зазнати негативного впливу (включаючи корінне населення) через втручання проєкту?			

(Частина 2) (заповнюється на основі результатів соціального скринінгу та процесу визначення сфери охоплення)

1. Категорія соціального ризику субпроєкту («В» або «С») та аргументи, що використовуються для визначення категорії проєкту _____
2. Чи проведено громадські консультації із сторонами, що зазнали впливу проєкту/зацікавленими сторонами (так/ні) - Якщо «так», будь ласка, додайте окремий аркуш з описом результату
3. Необхідний соціальний скринінг/оцінка («так» чи «ні») _____
4. Якщо потрібна соціальна оцінка, які конкретні питання слід вирішити? _____
5. Види соціальних документів (ПЗП/СПЗП для проєктів категорії «В» - Звіти за результатами соціального скринінгу для категорії «С») _____

(Основні положення документів щодо гарантій безпеки (ПЗП, СПЗП, Звіт за результатами соціального скринінгу можна отримати у співробітників Світового банку)

Спеціаліст МОЗ:

Дата:

**Додаток 4. Перелік контрольних питань до ПЕСМ для невеликих будівельних робіт –
Частина 2, потенційні проблеми**

ЧАСТИНА 2. ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ І ПРИКЛАДИ ПОТЕНЦІЙНИХ ПРОБЛЕМ ТА/АБО НАСЛІДКІВ	Так/Ні
А. Реконструкція будівлі – Підвищення рівня концентрації пилу та шуму під час робіт з реконструкції – Рух транспортних засобів, призначених для робіт на майданчику – Будівельні відходи	
В. Нове будівництво – зрізання дерев і зелених насаджень – наслідки виїмки ґрунту, забруднення та ерозія ґрунтів – притаманний будівельному майданчику рух транспортних засобів – підвищення запилення і шуму під час будівельних робіт – будівельні відходи – забруднення ґрунтових та поверхневих вод стоками	Н/З
С. Система очищення стічних вод – Індивідуальна система очищення стічних вод	
Д. Вплив на природні екосистеми та важливі середовища проживання	
Ф. Безпека дорожньо-транспортного і пішохідного руху – притаманний будівельному майданчику рух транспортних засобів – пішохідний рух	
Г. Поводження з побутовими та медичними відходами (етап експлуатації) – побутові відходи – медичні відходи – використані шприці – видалення медичних відходів за межами майданчика	

Додаток 5. Перелік контрольних питань до ПЕСМ для невеликих будівельних робіт – Частина 3, План пом'якшення наслідків

ДІЯЛЬНІСТЬ	ПАРАМЕТР	КОНТРОЛЬНИЙ ПЕРЕЛІК ПОМ'ЯКШУВАЛЬНИХ ЗАХОДІВ НАЛЕЖНОЇ ПРАКТИКИ
А. Загальні умови	Попередження та безпека праці	1. Місцевим будівельним інспекціям і громадам було повідомлено про майбутні роботи 2. Населенню було повідомлено про роботи шляхом розміщення відповідних повідомлень у ЗМІ та/або в загальнодоступних місцях (включаючи місце проведення робіт) 3. Було одержано усі юридично необхідні дозволи на будівництво та/або реконструкцію 4. Усі роботи проводитимуться дисципліновано і в безпечний спосіб, щоб мінімізувати їхній вплив на мешканців прилеглих територій і довкілля. 5. Засоби індивідуального захисту робітників мають відповідати міжнародній належній практиці (завжди потрібно носити каски, в разі потреби – респіратори та захисні окуляри, прив'язні ремені та робоче спецвзуття) 6. За допомогою встановлення відповідних знаків на будівельних майданчиках робітники будуть поінформовані про основні правила і норми, яких необхідно дотримуватися.
В. Загальні ремонтні та/або будівельні роботи	Якість повітря	1. Використовуйте будівельні сміттепроводи під час робіт з демонтажу стін і перегородок у приміщеннях, розташовані вище першого поверху 2. Утримуйте сміття у спеціально відведених місцях і збризкуйте його тонкорозпиленою водою для обмеження надходження пилу в повітря від будівельного сміття 3. Обмежуйте піднімання пилу під час пневматичного буріння/знесення стін шляхом постійного збризкування водою та/або оточення майданчиків пилозахисними екранами 4. Утримуйте навколишнє середовище (тротуари, дороги) вільним від будівельного сміття, щоб мінімізувати утворення пилу 5. На майданчику не дозволяється відкрите спалювання будівельних відходів 6. Будівельна техніка не повинна тривалий час простоювати на будівельних майданчиках
	Шум	1. Тривалість шуму на будівництві буде обмежено чітко визначеним часом, узгодженим у дозволі 2. Під час роботи кришки моторів генераторів, повітряних компресорів та інших механічних пристроїв, що працюють на електроенергії, мають бути закритими, а самі ці пристрої мають розміщуватися якнайдалі від житла

ДІЯЛЬНІСТЬ	ПАРАМЕТР	КОНТРОЛЬНИЙ ПЕРЕЛІК ПОМ'ЯКШУВАЛЬНИХ ЗАХОДІВ НАЛЕЖНОЇ ПРАКТИКИ
	Якість води	На майданчику буде встановлено відповідні засоби з обмеження ерозії та накопичення мулу
	Поводження з твердими відходами	1. Буде визначено шляхи та місця для збирання та видалення всіх основних видів відходів, що їх можна очікувати від демонтажних та будівельних робіт 2. Мінеральні відходи будівництва та знесення споруд буде відділено від загального сміття, органічних, рідких та хімічних відходів шляхом сортування на майданчику та зберігання у відповідних контейнерах 3. Будівельні відходи буде зібрано та належним чином видалено ліцензованими компаніями-перевізниками відходів 4. Документація про видалення відходів зберігатиметься як доказ належного поведження з відходами згідно з планом
	Поводження з азбестом	1. Азбест перед видаленням (якщо видалення необхідне) буде оброблено змочувальним засобом, щоб мінімізувати кількість азбестового пилу. 2. Роботи з азбестом мають виконувати кваліфіковані досвідчені фахівці. 3. Якщо азбестовий матеріал потрібно тимчасово зберігати, відходи слід надійно поміщати в закриті ємності і відповідно маркувати. Буде вжито заходів безпеки щодо несанкціонованого видалення з майданчика. 4. Видалений азбест не можна використовувати повторно.
	Пряма чи непряма небезпека для громадського транспорту та пішоходів внаслідок будівництва	Відповідно до національних норм Підрядник забезпечить належну безпеку будівельного майданчика та регулювання руху, пов'язаного з будівництвом. Це включає без обмеження: ▪ Встановлення показників, попереджувальних знаків, бар'єрів та перенаправлення транспортних потоків: будівельний майданчик буде добре видно, і населення буде попереджене про всі можливі небезпеки. ▪ Система управління рухом транспорту та навчання персоналу. Облаштування безпечних проходів та переходів для пішоходів, де заважає будівельний рух. ▪ Забезпечення безпечного та постійного доступу до всіх сусідніх офісних приміщень, магазинів та житлових будинків під час будівництва.

ДІЯЛЬНІСТЬ	ПАРАМЕТР	КОНТРОЛЬНИЙ ПЕРЕЛІК ПОМ'ЯКШУВАЛЬНИХ ЗАХОДІВ НАЛЕЖНОЇ ПРАКТИКИ
	Культурна спадщина	Якщо будівельні роботи проводяться поблизу будівлі, яку визначено історичною спорудою або у районі, визначеному історичним, необхідно повідомити місцеві органи влади та отримати від них схвалення/дозволи і планувати та здійснювати всі будівельні роботи відповідно до місцевого та національного законодавства.
С. Етап експлуатації	Поводження медичними відходами	3 Місця для збирання та тимчасового утримання медичних відходів буде організовано відповідно до діючих норм Медичні відходи буде зібрано та видалено належним чином ліцензованими компаніями-перевізниками Документація про видалення медичних відходів зберігатиметься як доказ належного поводження з відходами згідно з планом

Додаток 6. Перелік контрольних питань до ПЕСМ щодо невеликих будівельних робіт – Частина 4, Типовий план моніторингу з прикладами

Стадія	Який (показник підлягає моніторингу?)	Де (має здійснюватися моніторинг показника?)	Як (має здійснюватися моніторинг показника?)	Коли (має здійснюватися моніторинг показника – визначити періодичність моніторингу або тривалість?)	Чому (необхідно здійснювати моніторинг показника?)	Витрати (якщо вони не включені до бюджету проекту)	Хто (є відповідальним за моніторинг)
Під час підготовки робіт	Отримання всіх необхідних дозволів	До початку робіт	Перевірити документацію	Один раз, на початку проекту	Забезпечити дотримання національних законів та ОР 4.01 Світового банку	Н/З	ГВП Інженер нагляду 3
Під час будівельних робіт	Початок/закінчення роботи	Будівельний майданчик	Візуально	Періодично	Забезпечити дотримання національних законів та ОР 4.01 Світового банку	Н/З	Інженер нагляду ГВП 3

Під час будівельних робіт	Належне видалення азбесту	Будівельний майданчик	Нагляд - документація сертифікованого полігону	Щотижня, під час етапу «демонтажу» існуючих конструкцій у процесі реконструкції	Забезпечити дотримання національних законів та ОР 4.01 Світового банку	Вартість договору (договір з ліцензованою компанією)	Підрядник Інженер нагляду ГВП 3
Під час будівельних робіт	Належне видалення азбесту	Будівельний майданчик	Нагляд документація сертифікованого полігону	Щотижня	Забезпечити дотримання національних законів та ОР 4.01 Світового банку		Підрядник Інженер нагляду ГВП 3
Під час будівельних робіт	Працівники на майданчику носять відповідний одяг та забезпечені засобами індивідуального захисту	Будівельний майданчик	Нагляд	Щодня		Н/З	Підрядник Інженер нагляду ГВП 3
Під час експлуатації об'єкта	Належне видалення медичних відходів	ЗОЗ	Документація сертифікованого полігону	Щомісяця	Забезпечити дотримання національних законів та ОР 4.01 Світового банку		обласне управління охорони здоров'я

Додаток 7. Шаблон звіту про проєктну діяльність

Назва субпроєкту/стислий опис діяльності	Стан підготовки проєктної документації у процесі/завершено/схвалено за результатами державної експертизи	Статус ПЕСМ/ громадських консультацій	Скарги, отримані протягом звітного періоду, предмет скарг, статус вирішення (очікує /у процесі/ вирішено)	Поточний стан робіт (терміни виконання проєктних робіт та початку/ завершення будівельних робіт, невирішені питання)	Відвідування майданчиків або інші дії державних органів (екологічна безпека, безпека праці, пожежна безпека, тощо) (дати, результати, видані запити на коригувальні дії, подальші дії)	Відвідування майданчика протягом звітного періоду (дати, результати, видані запити на коригувальні дії, подальші дії)	Плановане наступне відвідування майданчика (дати, конкретні питання, що потребують перевірки)

Додаток 8. Шаблон звіту про інциденти

Дата	Предмет інциденту (що сталося)	Шкода, заподіяна здоров'ю (немає, госпіталізація, смертельний випадок) або навколишньому середовищу (втрата рослинності, сильне забруднення, тощо)	Поінформовані сторони, номер звіту, поданого (кому) (залежно від інциденту: інші органи влади, тощо), номер справи та дата	Інформацію надав	Невирішені питання

Додаток 9. Інформація про розкриття РВЕСМ та громадські консультації

Цей додаток заповнюється після завершення консультацій.